

øverste Klasse. Systemet fik imidlertid som berørt et saa uheldigt Udfald, at det ganske bortfaldt for 5—6 Aar siden, og man vendte da tilbage til det Gamle, saaledes at Gyceerne atter udelukkende bleve Latin-skoler, hvorimod de, som vilde gaae videre i Realstudier, de, som vilde optages i Krigsskoler og i den polytechniske Skole, fik en senere Uddannelse i et toaarigt Cursus. Jeg troer, at dette Exempel, der naturligvis ikke beviser Andet, end hvad et Exempel kan bevise, lærer, at denne Todeling i Skolerne ikke fører til noget heldigt Resultat, men at hvad man saaledes vil foretage som halve Fremfærd, ofte bliver et Tilbagefærd, og at det ene kommer til at forvandle det Andet, saaledes at ingen af Delene faaer den Fuldstændighed, der maatte ønskes. Jeg skal ikke gaae videre ind herpaa, men kun tilføie, at vi foruden den Erfaring, vi have fra andre Lande, og som maa føre til en Adskillelse imellem det classiske og det realistiske Studium, endnu have en Erfaring at gjøre her i Landet i en Retning, med Hensyn til hvilken vi vel ikke ville kunne støtte os til Erfaringen fra fremmede Lande, men hvortil vi dog have en vis Veiledning ved det, der nylig er skeet i vort Naboland Norge, hvortil der allerede er henvisst. Det er ikke mere end 5 Aar siden, at der paa Stortinget fremkom Forslag om en Deling af den lærde Underviisning, hvilket Forslag nærmest gik ud paa en Tredeling, idet der deels kunde blive Tale om en Realartium, deels om en latinisk Artium og endelig om en norsk Artium, hvilken altsaa hos os vilde blive en dansk Artium. Dette gav Anledning til Medsættelsen af den allerede omtalte Commission, der har gennemarbejdet denne Sag med saa stor Dygtighed, at dens Arbejde ogsaa for os er til stor Veiledning. Det endelige Resultat i Norge, der fornyligt blev vedtaget, og som findes i den nugældende Lov, blev, at der i Norge virkelig findes to forskjellige Gymnasier, et latinisk Gymnasium og et Realgymnasium, hvilke ere adskilte fra hinanden, men Forholdet er der betydeligt videregaaende, end det vilde blive efter det her foreliggende Regjeringsudkast, idet disse Gymnasier omfatte de tre ældste Skoleaar. Imidlertid er Fordringen i Norge om en Tredeling eller rettere om en norsk Artium ikke bleven

hørt, idetmindste ikke endnu, men Kravene derpaa ville ingenlunde tie stille. Her have lydt de samme Krav, og med stærke Røster, om en saadan nordisk Artium, hvormed naturligvis menes et saadan nordisk Studium, der, ligesom det classiske Studium faaer sit Præg af de classiske Sprog, skulde faae sit Præg af det nordiske Sprog. Jeg nævner udtrykkelig det nordiske Sprog, fordi jeg ingenlunde derved alene forstaaer vort Modersmaal, som det nu er, og heller ikke det, som egentlig betegnes ved „Oldnordisk“, men den hele Kreds af rene og skjøne Sprogformer, der slutter sig om vort Modersmaal. Vi eie her en Stat, som den almindelige Dannelse altsor længe har ladet ubenyttet, og vi eie her en Litteratur, der baade i poetisk, historisk og i sproglig Forstand er saa rig og dyb, at den vil kunne fortjene et ganske særegent, videnskabeligt Studium. Det er imidlertid ikke nok med det egentlige hjemlige Sprogstudium, men der fordres tillige noget Mere, nemlig et note Kjenndskab til vort eget Folk, vor egen Historie, vort eget Land, til Samfundsforholdene herhjemme, og det er utroligt, hvor vidende selv de classiske Studenter kunne være om saadanne Forhold hos os. De, der igjennem de romerske Antiquiteter ere komne ind i de meest ubetydelige Detailler, vedrørende de sociale Forhold i det gamle Rom, ere ofte ganske ubekjendte med tilsvarende Forhold herhjemme, og i saa Henseende troer jeg, der vil blive Meget at udrette. Det gjælder om, at vi virkelig kunne skabe en opvoksende Slægt, hvis Kjærlighed til Fædreland og Modersmaal bliver styrket, prøvet og klaret gennem en virkelig og sand Kundskab. Hvad det praktiske Formaal for saadanne Studenter angaaer, ser jeg ingensomhelst Grund til, at ikke baade det juridiske, det medicinske og tildeels det theologiske Facultet skulde kunne staae de Bedkommende aabne. Med det egentlige Brødstudium faaer det imidlertid være, som det vil; men der een Ting, som ligger mig nærmere, og det er Tanken om Folkehøjskolerne, der have begyndt paa den Gjærning, at udbrede almindelig Folke-dannelse i det hele store Folk. Jo mere disse Skoler imidlertid udvilde sig, og jo talrigere de blive, desto mere vil der trænges til saadanne Kræf-